

на ігровому діяльнісному підході та сприяють всебічному розвитку дітей початкової школи. Видавництво The LEGO Foundation. 75 с.

УДК 378:331.108.2-057.212

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНОМУ САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Олевський Т. Р.,

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Науковий керівник: Красовська О. О.,

*доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Анотація. Статтю присвячено розв'язанню актуальної педагогічної проблеми формування готовності майбутніх юристів до професійного саморозвитку засобами технологій неформальної освіти. Ефективність педагогічного процесу автор вбачає у впровадженні інноваційних освітніх технологій: проєктних, інтерактивних, контекстних, кейс-методу, коучингових, фасилітації, зворотного зв'язку. Такий підхід залучає майбутніх юристів до різних форм неформальної освіти, сприяє розвитку метакогнітивних навичок і широкого кола компетентностей.

Ключові слова: технології неформальної освіти, майбутні юристи, професійний саморозвиток, компетентності.

Abstract. The article is devoted to solving the current pedagogical problem of forming the readiness of future lawyers for professional self-development by means of non-formal education technologies. The author sees the effectiveness of the pedagogical process in the implementation of innovative educational technologies: project, interactive, contextual, case method, coaching, facilitation, feedback. This approach attracts future lawyers to various forms of informal education, promotes the development of metacognitive skills and a wide range of competencies.

Keywords: *non-formal education technologies, future lawyers, professional self-development, competencies.*

Вступ. Сучасні тенденції розвитку суспільства приводять до його невідворотних змін у політичній, економічній, соціокультурній сферах. Вища освіта безпосередньо пов'язана з кожною з них, оскільки забезпечує професійну підготовку у всіх напрямках діяльності людини. У процесі навчання майбутній фахівець формується як особистість, професіонал, громадянин. Для цього необхідно розробити концептуальні основи формування його особистості шляхом інтеграції навчальної, наукової та виробничої діяльності, що у підсумку характеризується навчальним результатом. Проте, головною метою вищої освіти сьогодення стала практична реалізація отриманих знань і умінь у нетипових ситуаціях майбутньої професійної діяльності і спрямування випускника на самоосвіту, саморозвиток і самовдосконалення [2].

Значущість підготовки сучасного компетентного юриста для суспільства не підлягає сумніву. Завдяки його діяльності реалізується державна політика у забезпеченні прав і свобод громадян. Однак, аналіз сучасного стану юридичної галузі в Україні та перспектив її розвитку свідчить про необхідність кардинального реформування правничої освіти. Підготовка майбутнього юриста, за таких умов стає одним із стратегічних напрямів розвитку вітчизняної правничої галузі. В її основу, вимогами часу, покладено становлення професійної компетентності і забезпечення конкурентоздатності у сфері надання юридичних послуг та здатність до постійного професійного саморозвитку.

Аналіз останніх досліджень. Фундаментальним теоретико-методичним підґрунтям проблеми формування готовності юристів до професійного саморозвитку є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, у яких виокремлено такі напрями розв'язання окресленого питання: теоретико-методологічні основи професійної підготовки А. Алексюка, Г. Васяновича, С. Гончаренка, І. Зязюна, А. Лігоцького, Н. Ничкало, С. Сисоевої, В. Харабета; порівняльні дослідження вищої освіти Н. Абашкіної, С. Вітвицька, В. Зубка, А. Козакова; вищої юридичної освіти Р. Каламаж, Т. Кушнірова, А. Білоножко, О. Бовдир, О. Калита, Н. Кожем'яко, Л. Насіленко, Є. Тягнирядно; професійний саморозвиток майбутнього фахівця юридичного профілю Ю. Бойко, О. Денищик, Р. Каламаж, О. Котикова, Т. Кушнірова, О. Мурзіна.

Визначення мети та завдань дослідження. Мета статті – розв'язання актуальної педагогічної проблеми формування готовності майбутніх юристів до професійного саморозвитку засобами технологій неформальної освіти. Досягнення мети передбачає розв'язання завдань дослідження:

– систематизувати шляхи залучення студентів спеціальності 081 «Право» до професійного саморозвитку засобами технологій неформальної освіти, що сприяє розвитку метакогнітивних навичок і широкого кола компетентностей;

– визначити оптимальні дидактичні підходи до визначення індивідуальної траєкторії самоосвіти шляхом упровадження інноваційних технологій неформальної освіти майбутніх юристів;

– класифікувати інноваційні технології неформальної освіти майбутніх юристів у професійній підготовці.

Результати досліджень. У процесі наукових пошуків встановлено, що можливості системної фахової підготовки юристів до професійного саморозвитку впродовж усього життя, зокрема засобами неформальної освіти, що розкриває широкі можливості та дозволяє виділити суперечності між:

– потребою суспільства в конкурентоспроможних юристах та недостатнім рівнем їхньої готовності до професійного саморозвитку;

– потенціалом неформальної освіти та змісту навчання в університетах щодо формування готовності до подальшого професійного саморозвитку в майбутніх фахівців правників та недостатнім рівнем реалізації в умовах закладів вищої освіти та впродовж усього життя;

– необхідністю практичного вирішення проблеми формування готовності до подальшого професійного саморозвитку в майбутніх фахівців праників та відсутністю відповідної педагогічної системи неформальної освіти та педагогічних умов, що забезпечують її формування.

Саморозвиток детермінується соціально-економічними чинниками, психофізіологічним потенціалом людини, цілеспрямованістю і насамперед – характером і змістом праці. Зумовлюючими силами саморозвитку стають професійно-трудова, матеріальні, соціально-статусні й духовні потреби. Змістом саморозвитку – цілісний комплекс процесів і засобів поступу особистості, задоволення її пізнавальних і духовних потреб, розкриття і вдосконалення природних задатків і здібностей. Доведено, що освітнє середовище закладу вищої освіти, взаємодія його суб'єктів, ціннісно-мотиваційні відносини, процеси, які в ньому відбуваються, здатні впливати на готовність майбутніх юристів до професійного саморозвитку.

На сучасному етапі розбудови системи вищої освіти актуалізується потреба суспільства в підготовці працівника нового типу – освіченої, компетентної, творчої особистості, яка має вміння швидко й оперативно реагувати на зміни в професійному середовищі та самостійно навчатися протягом усього життя. Відтак, готовність до професійного саморозвитку юриста варто розглядати як системну узагальнювану якість будь-якої діяльності в правничій галузі, що включає якісні новоутворені особистісні риси фахівця, а також особливості його праці. Важливість ефективної

професійної підготовки майбутніх фахівців визначено в чинній нормативно-правовій базі України (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки) [5].

Сьогодні Закон України «Про освіту» (2017) дозволяє фахівцю обирати будь-який з цих видів, проте найбільш оптимальним буде поєднання традиційних курсів підвищення кваліфікації в закладі післядипломної освіти, курсів, семінарів та інших заходів від неурядових установ, що дозволить швидко отримати потрібні знання та навички та самоосвіту, яка допоможе підвищити свій професійний рівень [4].

Поєднуючи різні види здобуття освіти, можна ефективно будувати власну професійну траєкторію самоосвіти і саморозвитку.

1. Зареєструватися на курси підвищення кваліфікації в закладі післядипломної освіти, адже в умовах конкуренції вони сьогодні пропонують слухачам цікаві й корисні заходи та навчальні матеріали.

2. Слідкувати за оголошеннями в соціальних мережах, підпишіться на новини від неурядових організацій, які здійснюють навчання вчителів, відвідувати масові заходи – конференції, майстер-класи; складати для себе список заходів: тренінгів, дистанційних курсів, які дадуть максимум потрібних знань та навичок.

3. Скласти список компетентностей, якими ви б хотіли оволодіти в майбутньому, аби стати ще більшим професіоналом своєї справи, завантажити підручники, відео–уроки, придбати необхідну літературу та розпочинати навчання.

Провідними технологіями і формами неформальної освіти є: коучинг, тьюторинг, медіаосвіта, тренінги, майстер-класи та інші.

Коучинг – це сучасна технологія, яку створили для розвитку потенціалу людей і команд, задля досягнення цілей та докорінної зміни моделей поведінки, що призводить до розкриття внутрішнього потенціалу особистості.

Технології тьюторського супроводу в середовищі ЗВО передбачають такі дії: обговорення спільно зі здобувачем замовлення на самоосвіту на основі аналізу його освітніх та особистісних запитів; надання допомоги здобувачу у виявленні власних потреб у придбанні тих чи інших компетентностей, саморозвитку і самореалізації; супровід його за індивідуальною траєкторією в просторі ЗВО; допомога здобувачу у використанні різноманітних освітніх ресурсів, в тому числі, за межами ЗВО, для задоволення індивідуальних потреб.

Медіаосвіта (media education) визначається як навчання, освітня технологія, метою якої є розвиток медіакомпетентності, тобто критичне та вдумливе ставлення до медіа з метою виховання відповідальних громадян,

здатних сприймати, аналізувати, критично осмислювати, висловити власні судження щодо отриманої інформації.

Майстер-клас – це показове заняття чи система занять переважно досвідченого фахівця, який має довершені навички у певній галузі мистецтва, освіти чи науки, права, спорту, виробництва тощо. Демонстрація високої майстерності у певній справі.

Висновки. Отож, можемо визначити неформальну освіту як таку, що людина програмує й здобуває для себе відповідно до власно ідентифікованих інтересів та потреб. Адже від рівня освіти особистості залежить ефективність і впорядкованість економічних, політичних і соціокультурних процесів, що здійснюються, участь особистості в них. Ефективність процесу формування готовності майбутніх юристів до професійного саморозвитку засобами технологій неформальної освіти ми вбачаємо у впровадженні інноваційних освітніх технологій: проєктних, інтерактивних, майстер-класу, медіаосвіти, методу коучингу, фасилітації, зворотного зв'язку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи. /за ред. В.Г. Кременя, Н.Г. Ничкало. Київ: Знання України. 2018. 616 с.
2. Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи: монографія / За ред. Н.Г. Ничкало, І.Ф. Прокопенка. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 546 с.
3. Особистісний і професійний розвиток дорослих: теорія і практика: монографія / за ред. Аніщенко О.В. Київ: ШКОЛА НАПН України. 2016. 354 с.
4. Сисоева С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих. Київ: ВД «ЕКМО». 2011. 324 с.
5. *Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки.* Київ. 2020. 73 с.

УДК 373.3.001.76-056.24

КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ НУШ

Рогач М. Ю.,

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука» (м. Рівне, Україна)*